

ҚҰРБАНДАРҒА ҚАТЫСТЫ ҚҰЛЫҚ ЖАСАУДЫҢ ЕҢ ТАРАҒАН ТӘСІЛДЕРІ:

- Құрбанның паспорты және жол жүру құжаттары алынады.
- Құрбанды оқшаулау, қозғалысын қадағалау.
- Құрбанның өзін-өзі бағалауын төмендету және ерік күшін басу үшін қорлау және физикалық зорлық-зомбылық қолдану.
- Егер құрбанды қашуға тырысса, зорлық-зомбылықпен қорқыту, егер ол билік органдарына жүгінсе, елден шығарып немесе түрмеге отырғызып қорқыту, туыстары мен достарына күш қолданып қорқыту.
- Құрбанның туыстарына адам саудасы құрбанының шын мәнінде не істеп жатқандығы (жезөкшелік) туралы хабарлап қорқыту.
- Шетелге шығу кезінде не білуіңіз керек?
- Паспортыңызды ешкімге бермеңіз. Жеке басын куәландыратын куәліктер әрқашан өзіңізбен бірге болуы керек. Ұлттық шекараны жалған құжаттармен өтуге болмайды.
- Паспортының бірнеше фото көшірмесін жасап, оларды әртүрлі жерге жасырып қойыңыз. Олар туралы ешкімге айтпауыңыз керек. Паспортыңызды алып кетсе немесе оны жоғалтсаңыз, бұл көшірмелер үйге оралуға көмектеседі.
- Туыстарыңызға немесе достарыңызға толық ақпаратты қалдырыңыз: телефон нөмірлері мен тұратын жеріңіздің мекенжайы, сондай-ақ паспорттың және еңбек шартының көшірмесі.
- Мүмкін болса, қайтуға билет алуға қажетті ақшаны өзіңізбен бірге алып, оны ешкім таба алмайтындай етіп жасырыңыз. Мұны тіпті бірге жүрген адамдардан да жасырыңыз. Әдетте, адамдарды шағын топпен жібереді, бірақ олар қайтуға билет алуға қажетті ақшаңыздың болуын білмеуі тиіс.
- Қазақстан Республикасы елшілігінің немесе консулдығының, сондай-ақ қорқыту, мәжбүрлеу немесе алаяқтық жағдайларында сізге көмектесетін халықаралық және үкіметтік емес ұйымдардың телефон нөмірлерін табыңыз.
- Полицияда, прокуратурада, ауруханаларда, мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдарда, сондай-ақ қоғамдық орындарда (дүкендерде, супермаркеттерде, вокзалдарда және әуежайларда) көмек көрсетілуі мүмкін.
- Жаныңызда мобильді телефоныңыз болуы керек.

ҚИЫН ЖАҒДАЙДАҒЫ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ АЛГОРИТМІ:

- ✓ Адамдардың аты-жөнін, автомобиль нөмірлерін және объект атауларын (кейін бұл деректерді полицияға хабарлау үшін) **ЕСТЕ САҚТАҢЫЗ**;
- ✓ **ҚАШЫП КЕТЕ АЛСАҢЫЗ**, дүкен сатушысынан, форма киген кез келген адамнан, полицейден көмек сұраңыз;
- ✓ **ҚҰТҚАРЫЛА АЛСАҢЫЗ**, кез келген жолмен шу көтеріп, өзіңізге назарыңызды аудара алсаңыз, сіздің құтқарылу мүмкіндігіңіз артады — есіңізде болсын, қылмыскерлер шудан қорқады.
- ✓ Егер сіз адам саудасының құрбаны болсаңыз, сізге өтемақы төленетінін, ал егер сіз адам саудасының құрбаны деп танылған болсаңыз, Қордан өтемақы алуға құқылы болатыңызды **БІЛІҢІЗ**.
- ✓ **АРЫЗ ЖАЗЫП**, не болғанын, кімнің, қашан, қай жерде және қандай жағдайда құжаттарыңызды алып кеткендігі және қазіргі уақытта олардың қай жерде екендігі туралы толық ақпарат беріңіз.
- ✓ Сізді жұмысқа алып келген және сізді жұмыс істеуге мәжбүр еткен адамның орналасқан жерін толық **КӨРСЕТИҢІЗ**.
- ✓ Құжаттарды алып қойғандығы туралы **ХАБАРЛАП**, жеке деректеріңізді көрсетіңіз (аты-жөні, туған күні, елге келген кезіңіз, паспорттың сериясы мен нөмірі және басқа да ақпарат).
- ✓ Осы жағдай туралы **11616 шұғыл желі нөміріне** және/немесе **102 полиция нөміріне** немесе сіз тұрған аймақтағы дипломатиялық өкілдіктерге, үкіметтік емес ұйымдарға хабарлаңыз.
- ✓ Егер сіз шетелде болсаңыз, Қазақстан Республикасының дипломатиялық өкілдіктері туралы ақпаратты **Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің www.mfa.gov.kz** сайтынан таба аласыз. Сонымен қатар күтпеген жағдайлар туындаған жағдайда, сіз қоңырау шала аласыз **Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің шұғыл желісіне хабарлай аласыз Кезекші дипломат +7 (7172) 72 01 11** (түнгі және демалыс күндері).

ШҰҒЫЛ ЖЕЛІ НӨМІРІ ПОЛИЦИЯ НӨМІРІ
11616 102
КЕЗЕКШІ ДИПЛОМАТ
+7(7172)72 01 11

АДАМ САУДАСЫ ЖӘНЕ ЖАСТАР

БҰҰ Палермо хаттамасына сәйкес «Адам саудасы» қорқыту немесе күш қолдану немесе мәжбүрлеудің басқа түрлері, кісі ұрлау, алаяқтық, алдау, билікті асыра пайдалану немесе жағдайдың әлсіздігін пайдалану не болмаса басқа адамды бақылайтын адамның келісімін алу үшін оған ақша төлеу немесе пайда түсіру түріндегі пара беру арқылы эксплуатация мақсатында жүзеге асырылатын адамдарды тартуды, тасымалдауды, табыстауды, жасыруды білдіреді. Эксплуатация соның ішінде басқа тұлғалардың жезөкшелік эксплуатациясын немесе жыныстық эксплуатацияның басқа да түрлерін, зорлық немесе мәжбүрлі еңбекті немесе қызметтерді, құлдықты немесе құлдыққа ұқсас дәстүрлерді, еріксіз күйді және органдардың алынып тасталуын қамтиды.

ЖҰМЫС ТУРАЛЫ АЛДАУДЫ ҚАЛАЙ АНЫҚТАУҒА БОЛАДЫ

- «Жаңа достар», «пысық жігіттер немесе қыздар» көп жағдайда «шынайы өмір» кейіпкерлерінің бейнесі болып табылады — бұл әдемі машиналары мен әшекейлері бар бай адамдар, олар мейрамханаларға, барларға, түнгі клубтарға жиі барады. Жұмысқа тартылғандардың көпшілігі олармен дос болып, олар сияқты өмір сүргісі келеді. Олардың ұсынып отырған нәрсесі осы;
- Қиын жағдайға тап болған достарына көмектесуді немесе өмір сүру жағдайларын жақсартуды ұсынатын «жақсы ескі достары» немесе туыстары;
- «Таныс жігіттер» — (адам саудасымен айналысатын тұлғаны ақы төлеп жалдаған) жас қызбен танысып, оны бірнеше рет кездесуге шақырады, кішігірім сыйлықтар жасайды, содан кейін жақсы ақы төлететін шетелдегі жұмысты немесе саяхаттауды ұсынады.

АДАМ САУДАСЫМЕН АЙНАЛЫСАТЫН ТҰЛҒАЛАР ҚАЛАЙ ЖҰМЫС ІСТЕЙДІ:

Адам саудасымен айналысатын тұлғалар тасымалдауға және тұруға кететін барлық шығындарды төлеп, қажетті құжаттарды рәсімдейді. Қарыз осылайша жиналады. Құрбандар жоғары жалақы ала бастағаннан кейін қарызды төлеуі тиіс.

Бұл жерге келгеннен кейін белгілі бір себептермен ұсынылған жұмысқа орналасуға мүмкін болмайтындығы анықталады (себеп ретінде кешігіп келу немесе бұл вакансияға басқа адамның қабылдануы көрсетіледі).

Құрбанның адам саудасымен айналысатын тұлғалар алдындағы қарызы өседі, себебі олар құрбандарға сол жерде тегін өмір сүруді жалғастыруды және жұмыс тапқан кезде қарызын төлеуді ұсынады.

Біраз уақыттан кейін адам саудасымен айналысатын тұлғалар құрбанға қысым көрсетіп, қарызды төлеуді талап ете бастайды. Егер адам саудасының құрбаны қарызын төлемесе, белгілі бір мерзім белгіленіп, содан кейін қарыз айтарлықтай өседі.

Көрсетілген мерзім өткеннен кейін адам саудасының құрбанына көмектесу үшін оған басқа жұмыс ұсынылады.

Нәтижесінде адам саудасының құрбаны өз еркімен келісуге және қылмыскерлердің ұсынысын қабылдауға мәжбүр, өйткені ол эксплуатация және әлеуметтік оқшаулау жағдайында қарызды төлеудің басқа мүмкіндігін көрмейді.

Әдетте, адам саудасымен айналысатын тұлғалар физикалық зорлық-зомбылықтан басқа, өз құрбандарына психикалық қысым жасайды.

ЖАСТАРДЫ АДАМ САУДАСЫНА ТАРТУДЫҢ КЕҢ ТАРАЛҒАН ТӘСІЛДЕРІ:

- жұмыс ұсынатын заңсыз делдал фирмалар;
- газеттерде және интернетте орналастырылған оқу және жұмыс істеу мүмкіндігін ұсынатын хабарландырулар;
- интернеттегі чат клубтарындағы ұсыныстар;
- жастармен алмасу бағдарламалары; модельдерге жұмыс ұсынатын агенттіктер;
- танысу бюролары;
- жеке байланыстар (достар, таныстар немесе тіпті туыстар).

СІЗДІ БАСҚА ҚАЛАҒА ШАҚЫРЫП, ЖОҒАРЫ ЖАЛАҚЫ АЛУҒА УӘДЕ ЕТІЛСЕ, ӨЗІҢІЗДІ ҚАЛАЙ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ:

- интернеттен бұл фирма туралы ақпаратты тексеріңіз;
- ол туралы қалдырылған пікірлер іздеңіз;
- сенімді агенттіктердің қызметтерін ғана пайдаланыңыз;
- келісімшартты мұқият оқып шығыңыз;
- барлық байланыс телефондарын әрқашан жақындарыңызға қалдырыңыз.

